

*Εργαστήριο Πυρηνικής Ιατρικής
Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Σπινθηρογραφική Απεικόνιση Εγκεφάλου - ΚΝΣ

Παναγιώτης Αν. Γεωργούλιας

Αν. Καθηγητής Πυρηνικής Ιατρικής

Λάρισα, 2017

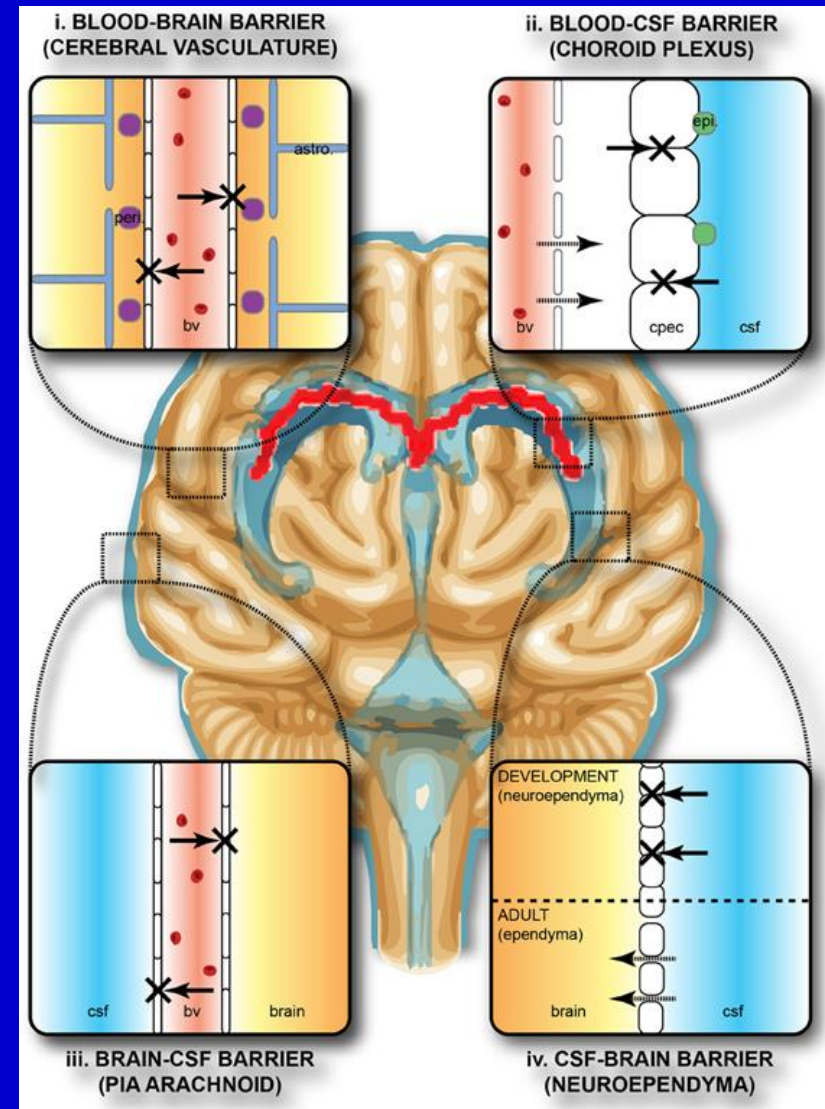
ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ - ΚΝΣ

Στοιχεία Ανατομίας – Φυσιολογίας

- ΚΝΣ (εγκέφαλος – νωτιαίος μυελός).
- Περιβάλλεται από τις μήνιγγες (σκληρή, αραχνοειδής, χοριοειδής) – Ε.Υ. (υπαραχνοειδής χώρος).
- Αιμάτωση εγκεφάλου: 750ml/min αίματος (15% της καρδιακής παροχής).
- **Εξάγωνο Willis:** 2 πρόσθιες εγκεφαλικές, 2 έσω καρωτίδες (συνεχίζονται ως μέσες εγκεφαλικές), 2 οπίσθιες εγκεφαλικές (κλάδοι της βασικής αρτηρίας που προέρχεται από την ένωση των δύο σπονδυλικών), πρόσθια αναστομωτική, 2 οπίσθιες αναστομωτικές.
- $\downarrow pO_2$, $\uparrow pCO_2$, $\downarrow pH$: **αγγειοδιαστολή.**
 $\uparrow pO_2$, $\downarrow pCO_2$, $\uparrow pH$: **αγγειοσυστολή.**
τοπική αυτορρύθμιση ανάλογα με την ΑΠ (↑ΑΠ αγγειοσυστολή, ↓ΑΠ αγγειοδιαστολή).

ΑΙΜΑΤΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΣ ΦΡΑΓΜΟΣ

- **Στενή σύνδεση** των ενδοθηλιακών τριχοειδικών κυττάρων
- «Ποδίσκοι» νευρογλοιακών κυττάρων
- **Αδιαπέραστος** από αρκετές ουσίες (π.χ. τοξικές ουσίες, φάρμακα) – **προστατευτικός μηχανισμός**

Source:

Stolp HB, et al.

Immune responses at brain barriers and implications for brain development and neurological function in later life.

Front Integr Neurosci 2013;7:61.

CC BY-SA 3.0

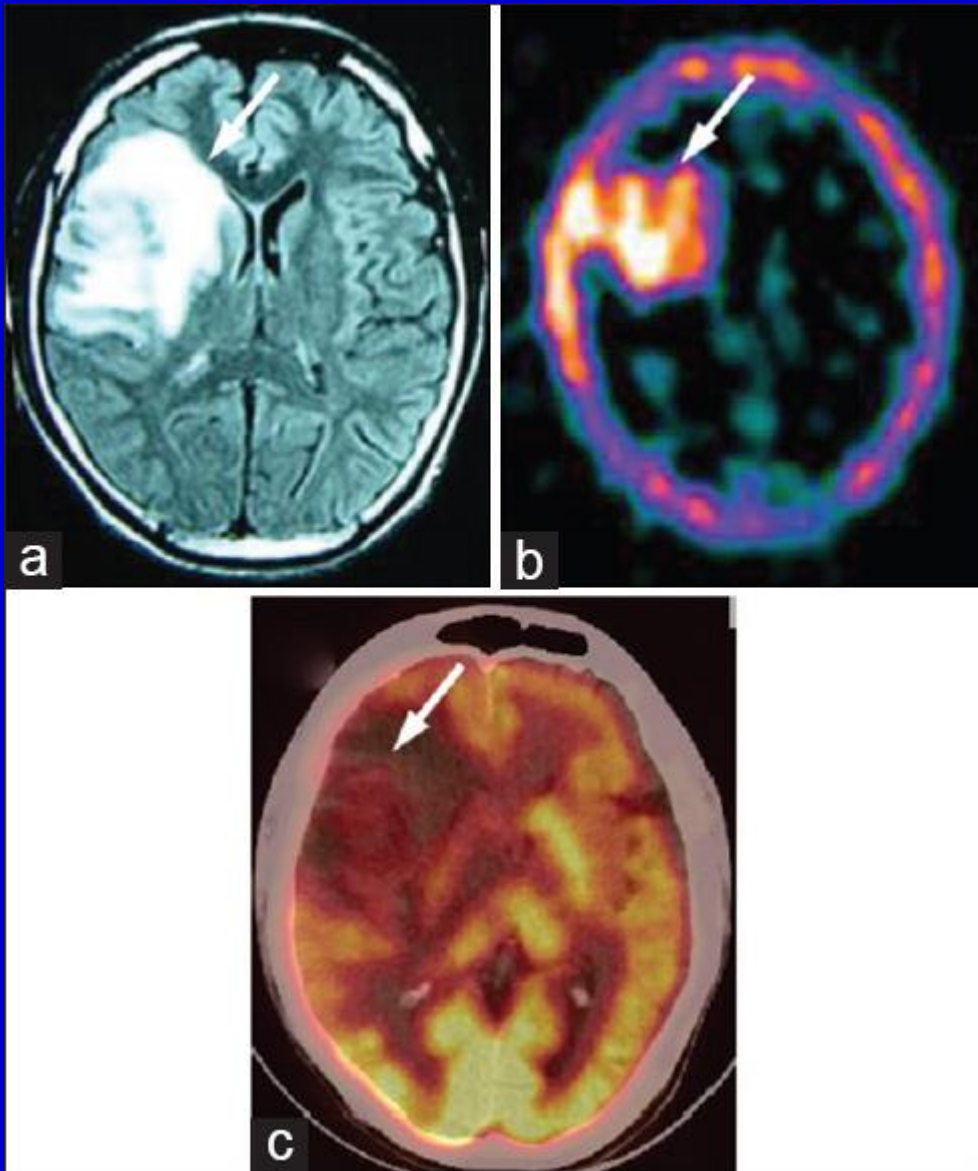
ΡΑΔΙΟΦΑΡΜΑΚΑ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- **Ραδιοφάρμακα απεικόνισης του αιματοεγκεφαλικού φραγμού** (^{99m}Tc -pertechnetate, ^{99m}Tc -glucoheptonate, ^{99m}Tc -DTPA, ^{201}Tl).
- **Ραδιοφάρμακα απεικόνισης του εγκεφαλικού όγκου αίματος** (^{99m}Tc -RBC, ^{99m}Tc -HSA, ^{111}In -transferrin για SPECT και ^{11}C O, C^{15}O για PET camera).
- **Ραδιοφάρμακα απεικόνισης της εγκεφαλικής αιματικής ροής** (^{113}Xe , ^{123}I -iodoantipyrine, ^{123}I -HIPDM, ^{123}I -IMP, ^{99m}Tc -PnAO, **^{99m}Tc -HMPAO**, **^{99m}Tc -ECD**, ^{201}Tl -DDC για SPECT και $^{13}\text{NH}_3$, $^{15}\text{O}_2$, H_2^{15}O για PET camera).
- **Ραδιοφάρμακα απεικόνισης νευροϋποδοχέων** (^{123}I -raclopride, ^{123}I -QNB, **^{123}I -IBZM**, ^{123}I -flumazenil, **^{123}I -FP-CIT** για γ -camera και ^{11}C -raclopride, ^{11}C -CIT, ^{11}C -methylspiperone, ^{76}Br -spiperone, ^{11}C -nicotine, ^{11}C -QNB, ^{11}C -carfentanyl, ^{11}C -diprenorphine, ^{11}C -frumazenil, ^{18}F -Dopa για απεικόνιση με PET-camera).
- **Ραδιοφάρμακα μεταβολισμού** (^{18}F FDG, $^{15}\text{O}_2$, ^{11}C -methyl-L-methionine).
- **Ραδιοφάρμακα απεικόνισης όγκων και φλεγμονών (μη ειδικά).**

ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΑΙΜΑΤΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΦΡΑΓΜΟΥ

- Χρησιμοποιούνται συνήθως το ^{99m}Tc -DTPA ή το ^{99m}Tc -glucoheptonate.
- Δυναμική μελέτη (λήψεις 1-2sec για 1min).
- Λήψεις «αιματικής δεξαμενής» (πρόσθια, οπίσθια, πλάγιες).
- Όψιμες λήψεις μετά 1-4h (πρόσθια, οπίσθια, πλάγιες, λοξές, vertex, SPECT).
- Εφαρμόζεται σπάνια στη διερεύνηση παθολογικών καταστάσεων (χωροκατακτητικές εξεργασίες, ΑΕΕ, αρτηριοφλεβώδεις δυσπλασίες – ανευρύσματα, εγκεφαλικές λοιμώξεις – αποστήματα, αιματώματα, εγκεφαλικός θάνατος).
- **Εξετάσεις εκλογής: CT, MRI.**

ΟΓΚΟΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

Ασθενής 30 ετών με αστροκύττωμα grade II του ΔΕ μετωπιαίου λοβού

Αντιμετωπίσθηκε κυρίως με ΑΚΘ, ο ασθενής προσέρχεται με έντονη κεφαλαλγία

(A) Μαγνητική τομογραφία

=> Υπολειπόμενη / υποτροπιάζουσα νόσος

(B) 99mTc-glucosulfate SPECT

=> Υπολειπόμενη / υποτροπιάζουσα νόσος

(C) 18F-FDG PET

=> Υπομεταβολική βλάβη

Source:

Santra A, et al.

Use of 99m-technetium-glucosulfate as a tracer for brain tumor imaging: An overview of its strengths and pitfalls.

Indian J Nucl Med 2015;30:1-8.

CC BY-NC-SA 3.0

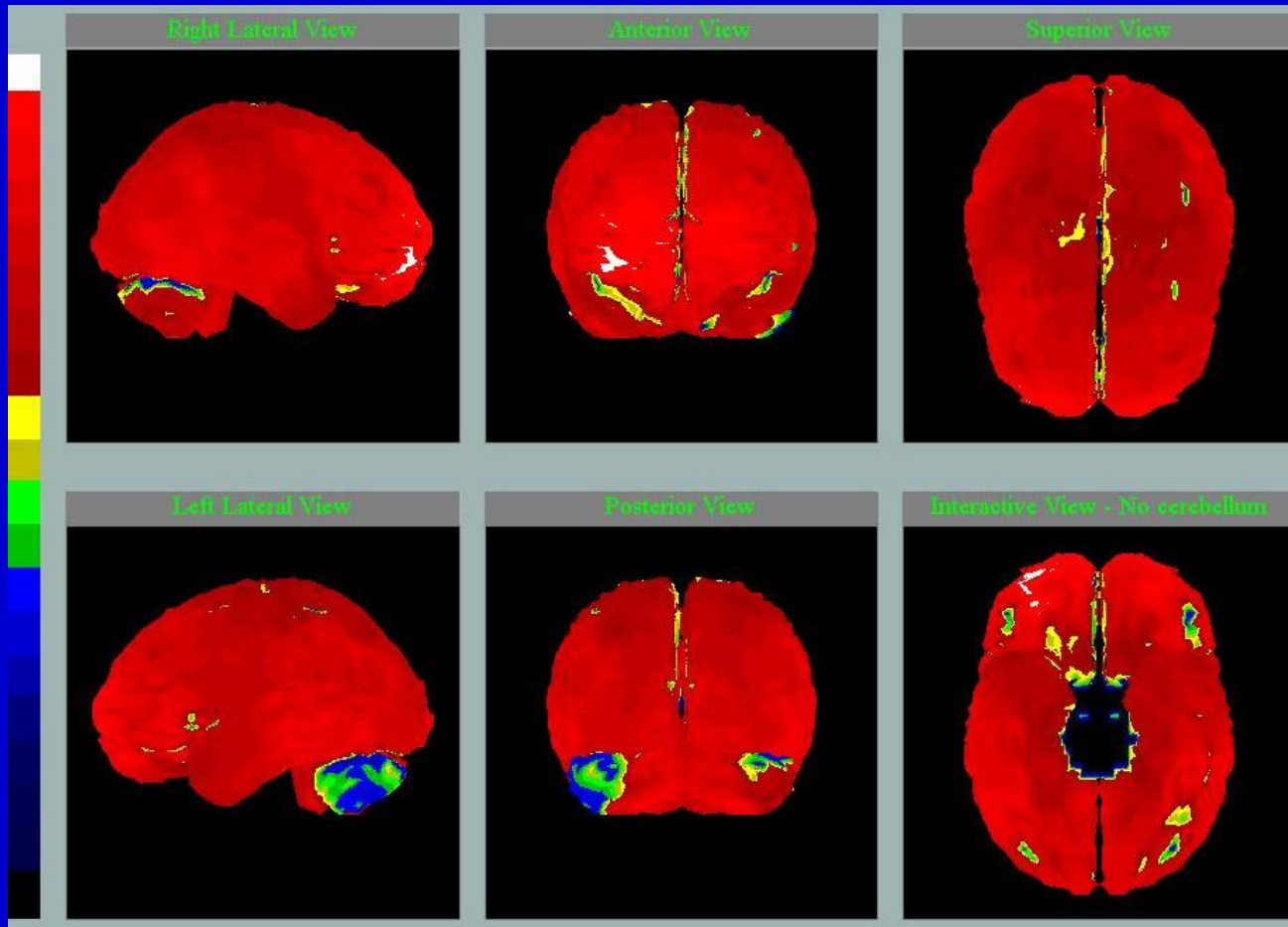
ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗΣ ΑΙΜΑΤΙΚΗΣ ΡΟΗΣ (γ -camera)

- Τα ραδιοφάρμακα διέρχονται τον ακέραιο αιματοεγκεφαλικό φραγμό.
- Χρησιμοποιούνται κυρίως το ^{123}I -IMP (λιγότερο το ^{123}I -HIPDM) και το $^{99\text{m}}\text{Tc}$ -HMPAO.
- Φυσιολογικά συμμετρική συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου στα δύο ημισφαίρια.

ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕ ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ

- Ουδέτερο, λιπόφιλο ραδιοφάρμακο, διαπερνά τον αιματοεγκεφαλικό φραγμό, διαχέεται στον εγκέφαλο ανάλογα με την αιματική ροή.
- Σταθερή κατακράτηση στον εγκεφαλικό ιστό για μεγάλο χρονικό διάστημα (δεν εμφανίζει «επιανακατανομή»).
- Υψηλό ποσοστό συγκέντρωσης (>85%).
- Η απεικόνιση μπορεί να αρχίσει 10min μετά την iv χορήγηση.
- Δόση 740-910 MBq.

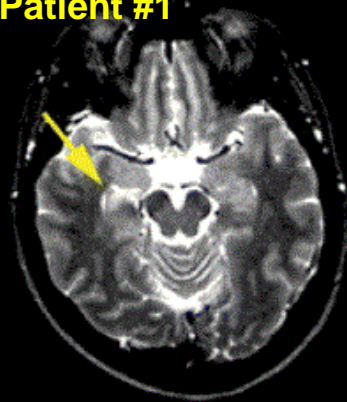

Σπινθηρογράφημα αιμάτωσης εγκεφάλου με ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ: φυσιολογική μελέτη.

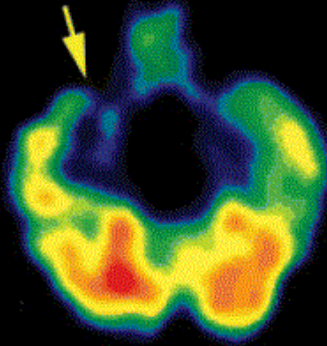
ΕΠΙΛΗΨΙΑ

- Χρησιμοποιείται κυρίως το ^{123}I -IMP (έτοιμο προς χορήγηση διάλυμα).
- ↑ συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου στην επιληπτική εστία (χορήγηση στην κρίση).
- ↓ συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου στην επιληπτική εστία (χορήγηση στο μεσοδιάστημα των κρίσεων).
- Δ.Δ. επιληψίας από «ψευδοεπιληπτικές» κρίσεις – η συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου είναι φυσιολογική ή οριακά αυξημένη (χορήγηση κατά τη διάρκεια της κρίσης).

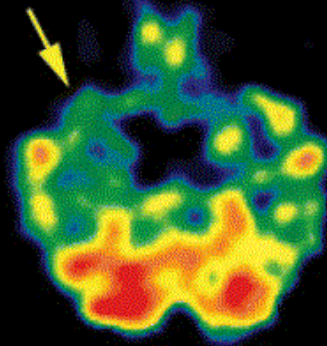
Patient #1

M R I
(T2WI)

Benzodiazepine Receptor
(¹²³I-IMZ SPECT)

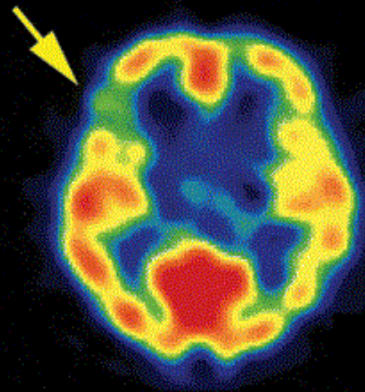

Cerebral Blood Flow
(¹²³I-IMP SPECT)

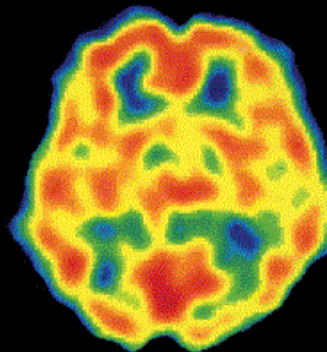
Patient #2

M R I
(T2WI)

Benzodiazepine Receptor
(¹²³I-IMZ SPECT)

Cerebral Blood Flow
(¹²³I-IMP SPECT)

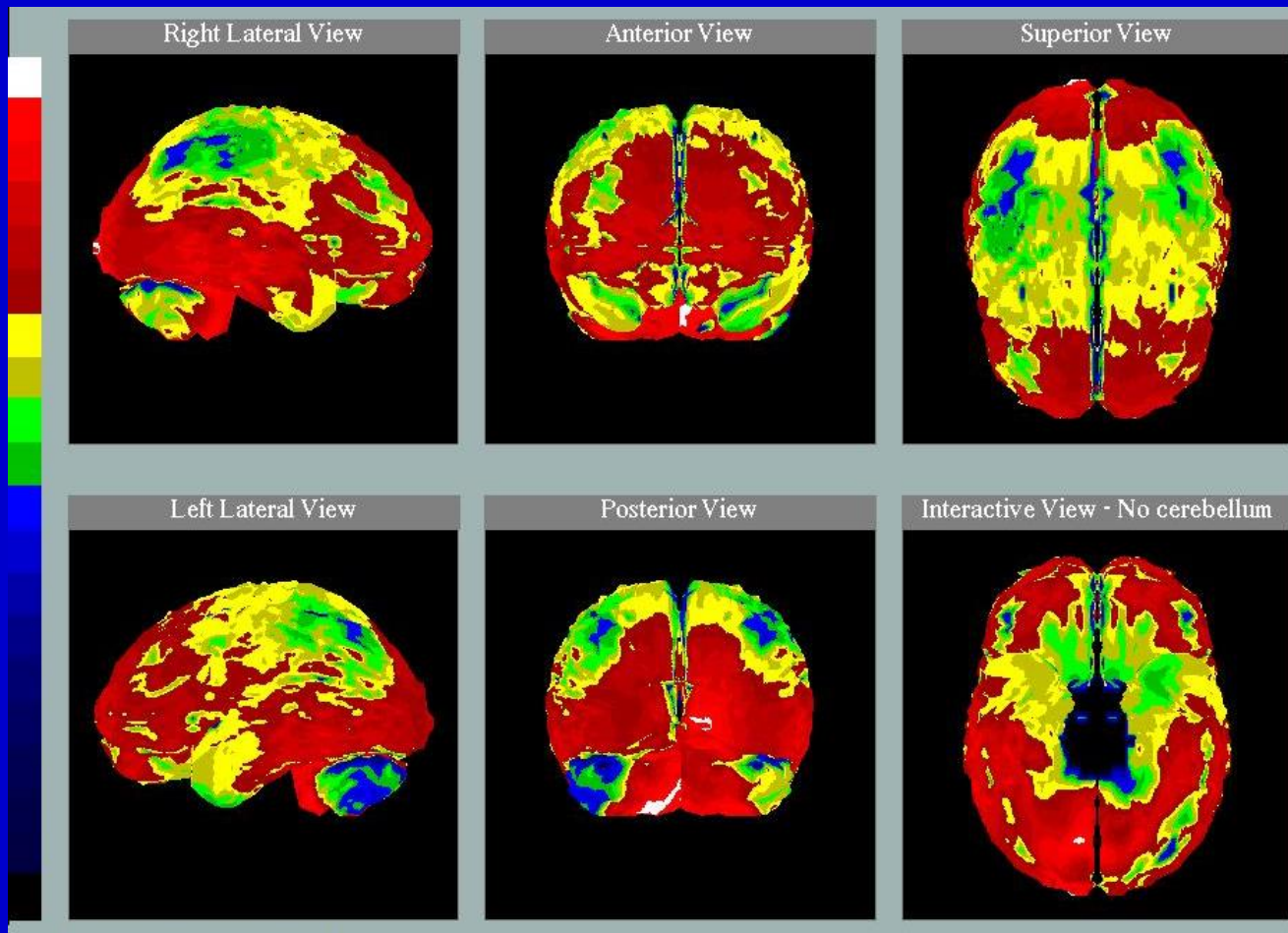
Source:

Morimoto K, et al.

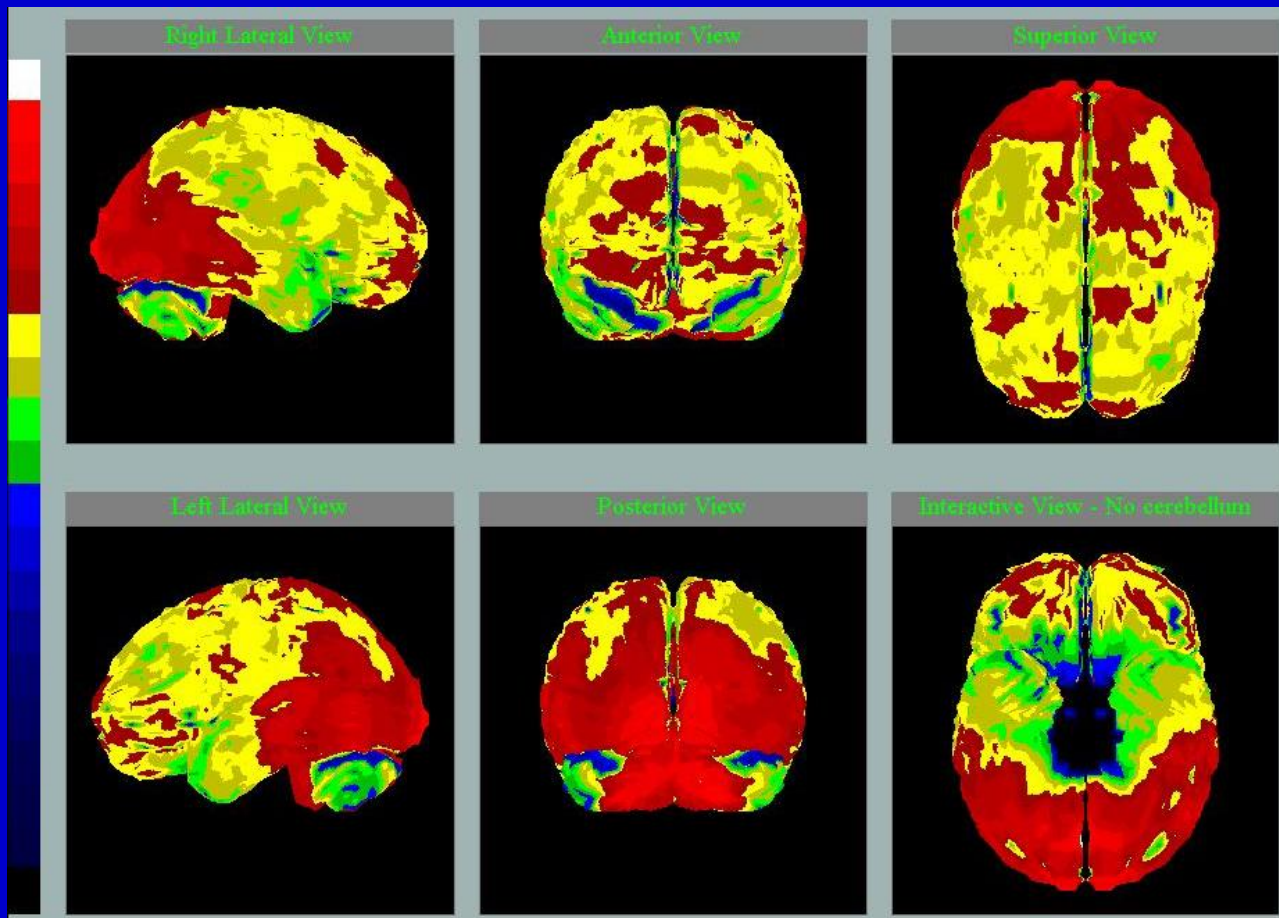
Central-type benzodiazepine receptors and epileptogenesis: basic mechanisms and clinical validity. *Epilepsia*. 2005;46 Suppl 5:184-8.

ΑΝΟΙΑ

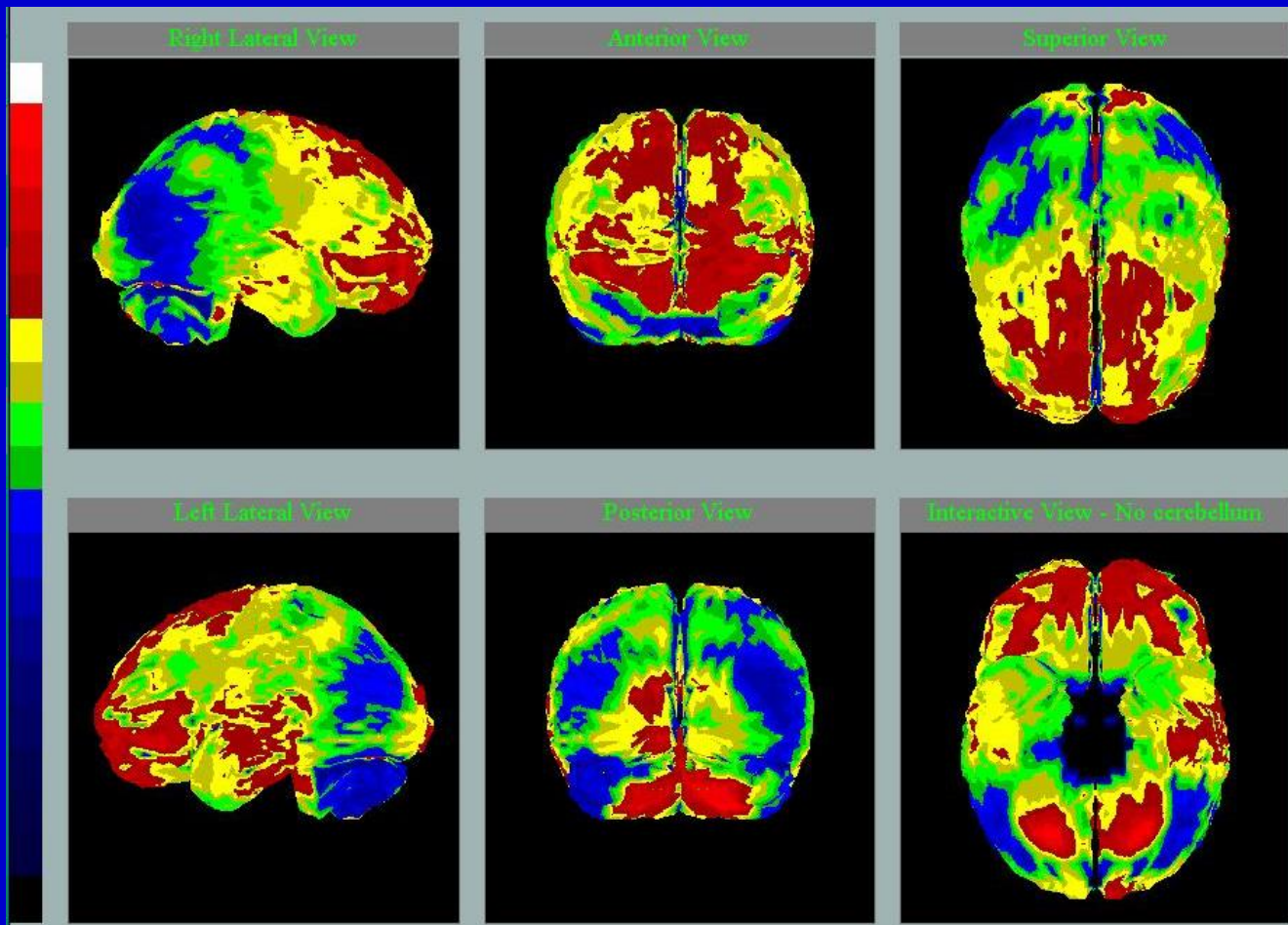
- Νόσος Alzheimer: χρόνια, προοδευτική, εκφυλιστική νόσος του ΚΝΣ που προκαλεί άνοια.
- Οι ακτινολογικές τεχνικές αποκλείουν τη δευτεροπαθή άνοια (π.χ. νεοπλασμάτα, πολλαπλά έμφρακτα).
- Μειωμένη συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου στους βρεγματικούς λοβούς (συχνά αμφοτερόπλευρα), σε αρκετές περιπτώσεις και στους κροταφικούς, ινιακούς, μετωπιαίους (νόσος Pick).
- Λόγος κρούσεων εγκεφαλικού φλοιού / παρεγκεφαλίδας $<0,8$ (φ.τ. ≈ 1).

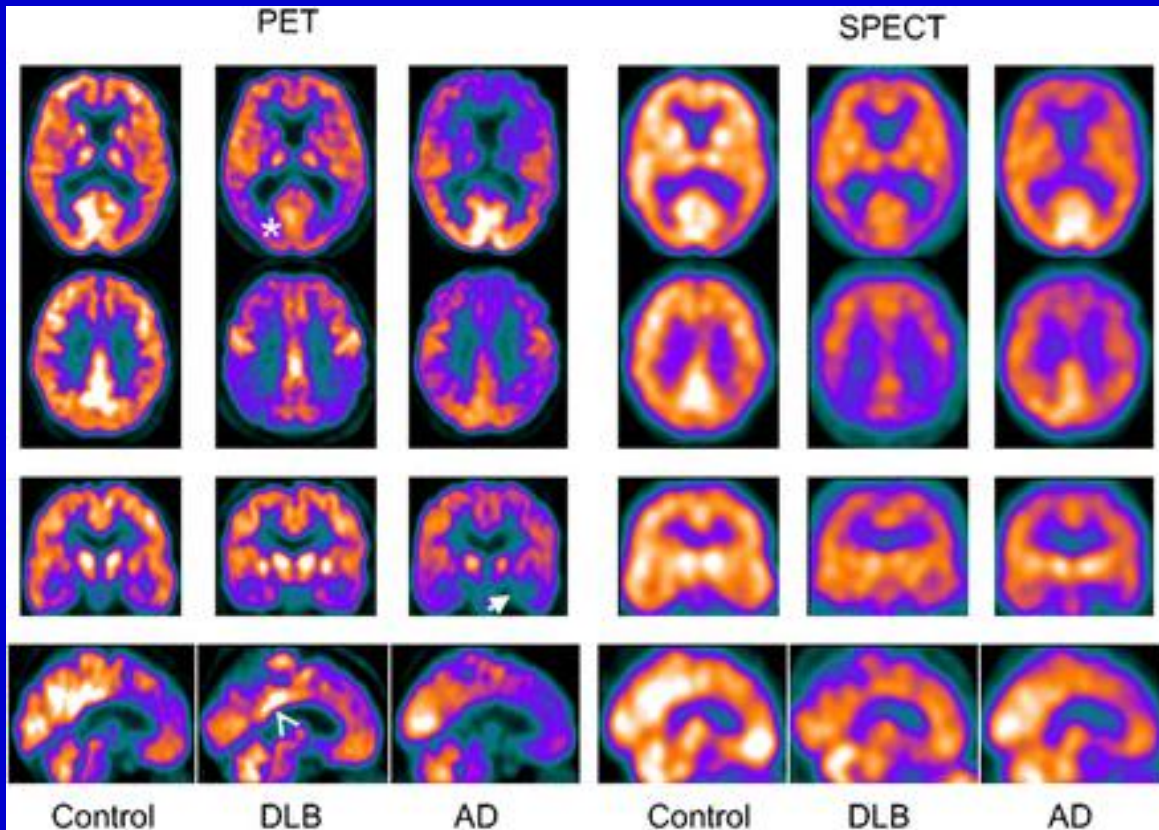
Σπινθηρογράφημα αιμάτωσης εγκεφάλου με ^{99m}Tc -HMPAO σε ασθενή με νόσο Alzheimer: παρατηρείται μειωμένη αιμάτωση στους βρεγματικούς και κροταφικούς λοβούς.

Σπινθηρογράφημα αιμάτωσης εγκεφάλου με ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ σε ασθενή με μετωποκροταφική άνοια: παρατηρείται μειωμένη αιμάτωση στους μετωπιαίους και κροταφικούς λοβούς.

Σπινθηρογράφημα αιμάτωσης εγκεφάλου με ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ σε ασθενή με άνοια Lewy-body: χαρακτηριστικό εύρημα αποτελεί η μειωμένη αιμάτωση στους ινιακούς λοβούς.

PET μελέτη
(^{18}F -FDG)

Απεικόνιση εγκεφαλικής αιμάτωσης
($^{99\text{m}}\text{Tc}$ -HMPAO)

DLB: Νόσος σωματίων Lewy

AD: Νόσος Alzheimer

Source:

O'Brien JT, et al.

18F-FDG PET and Perfusion SPECT in the Diagnosis of Alzheimer and Lewy Body Dementias.

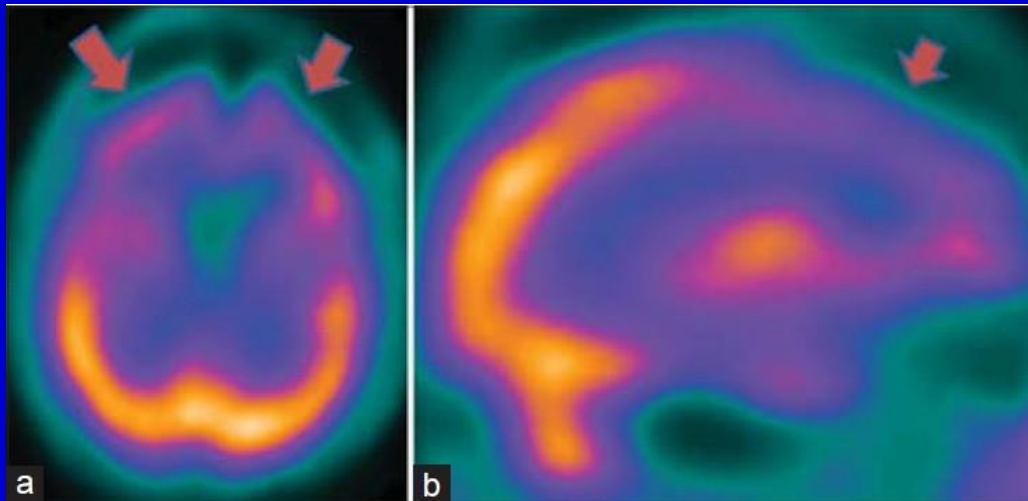
J Nucl Med 2014;. 55(12):1959-1965.

ΑΛΛΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

- Ψυχιατρικά νοσήματα: αυξημένη συγκέντρωση του ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ στους πυρήνες και στον κροταφικό λοβό – μειωμένη στους μετωπιαίους λοβούς (σχιζοφρένεια).
- Κακώσεις: εστιακή ή διάχυτα μειωμένη συγκέντρωση του ραδιοφαρμάκου.
- **Νεοπλάσματα:**

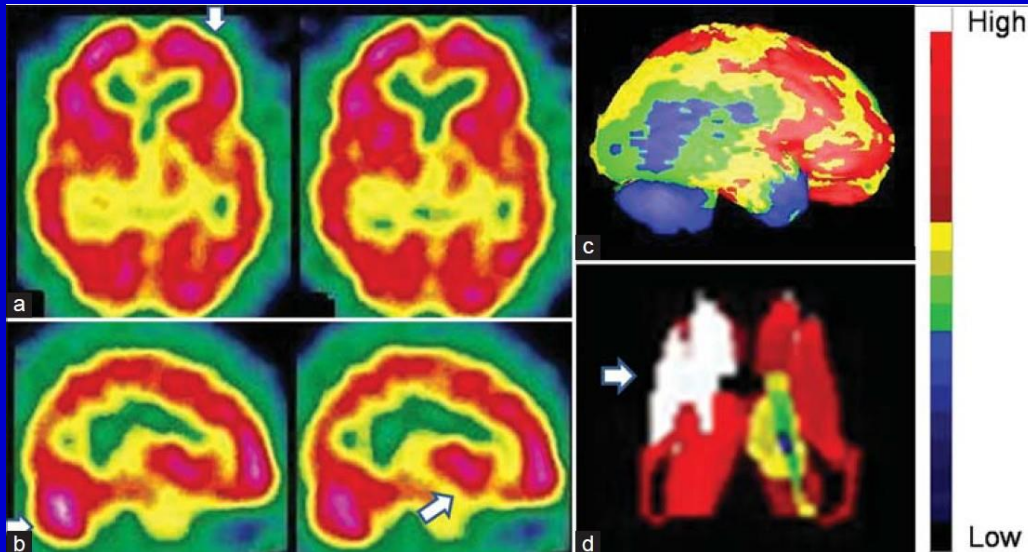
↑ ^{201}Tl	↑ ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ = όγκος
↓ ^{201}Tl	↓ ^{99m}Tc -ΗΜΡΑΟ = μετακτινική νέκρωση.
- **Εγκεφαλικός θάνατος:** Απουσία πρόσληψης του ραδιοφαρμάκου στα ημισφαίρια και την παρεγκεφαλίδα, συγκέντρωση σε πνεύμονες, ήπαρ, σπλήνα, ουροδόχο κύστη.

Απεικόνιση με ^{99m}Tc -HMPAO

=> Μειωμένη αιματική ροή στον μετωπιαίο λοβό

Ασθενής με σοβαρή κατάθλιψη

Απεικόνιση με ^{99m}Tc -HMPAO

=> Αυξημένη αιματική ροή στον προμετωπιαίο φλοιό και στα βασικά γάγγλια

Ασθενής με σοβαρή αγχώδη διαταραχή

Source:

Santra A & Kumar R.

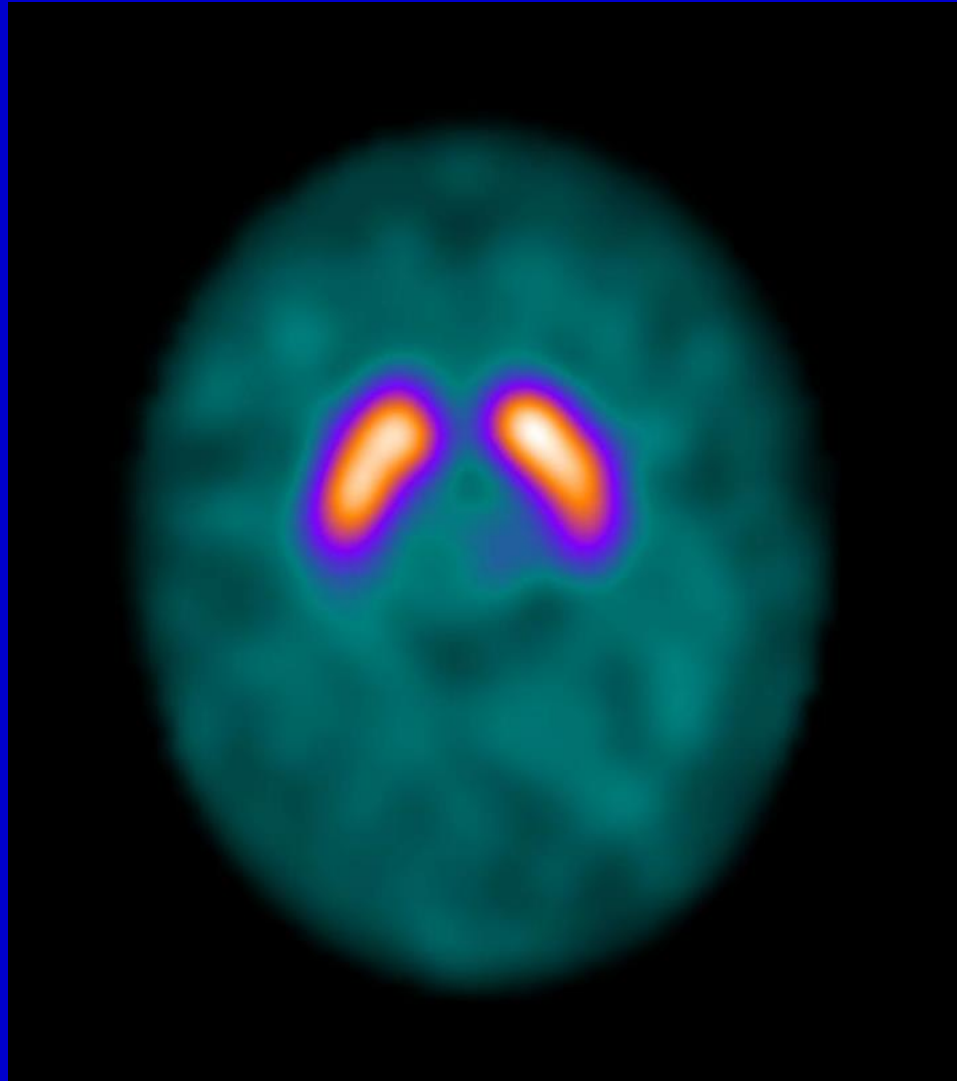
Brain perfusion single photon emission computed tomography in major psychiatric disorders: From basics to clinical practice.

Indian J Nucl Med 2014;29:210-21.

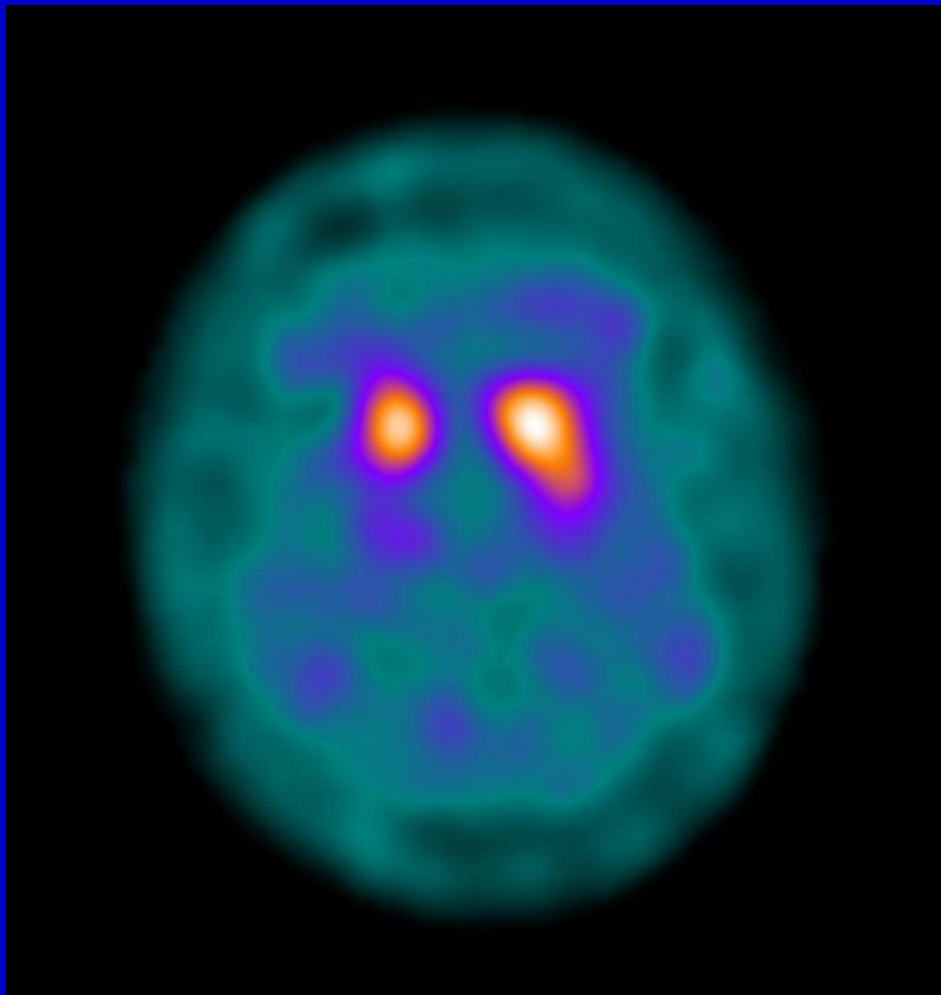
CC BY-NC-SA 3.0

ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΝΕΥΡΟΪΠΟΔΟΧΕΩΝ (γ -camera)

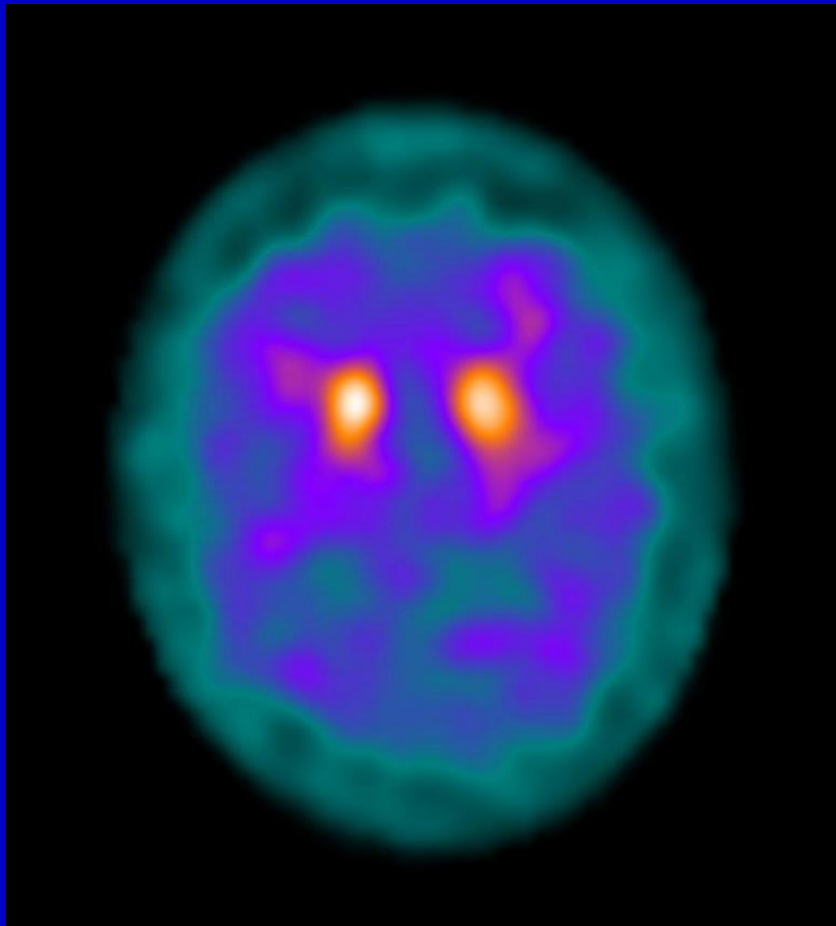
- Απεικόνιση D_2 ντοπαμινεργικών υποδοχέων (^{123}I -IBZM, ^{123}I -FP-CIT): δ.δ. ιδιοπαθή τρόμου από ν. Parkinson, σταδιοποίηση ν. Parkinson, εκτίμηση άλλων κινητικών διαταραχών, σχιζοφρένεια, επιληψία, κατάθλιψη.
- Απεικόνιση οπιοϋποδοχέων (^{123}I -flumazenil): επιληψία, σχιζοφρένεια.
- Απεικόνιση μουσκαρινικών και νικοτινικών υποδοχέων (^{123}I -QNB, ^{123}I -nicotine): ν. Parkinson, επιληψία, κατάθλιψη, ν. Alzheimer.
- Απεικόνιση βενζοδιαζεπινικών υποδοχέων (^{123}I -iomazenil, ^{123}I -flumazenil): επιληψία, σχιζοφρένεια, ν. Alzheimer, αλκοολική – ηπατική εγκεφαλοπάθεια.
- Απεικόνιση σεροτονινικών υποδοχέων (^{123}I -ketanserin, ^{123}I -CIT): κατάθλιψη.

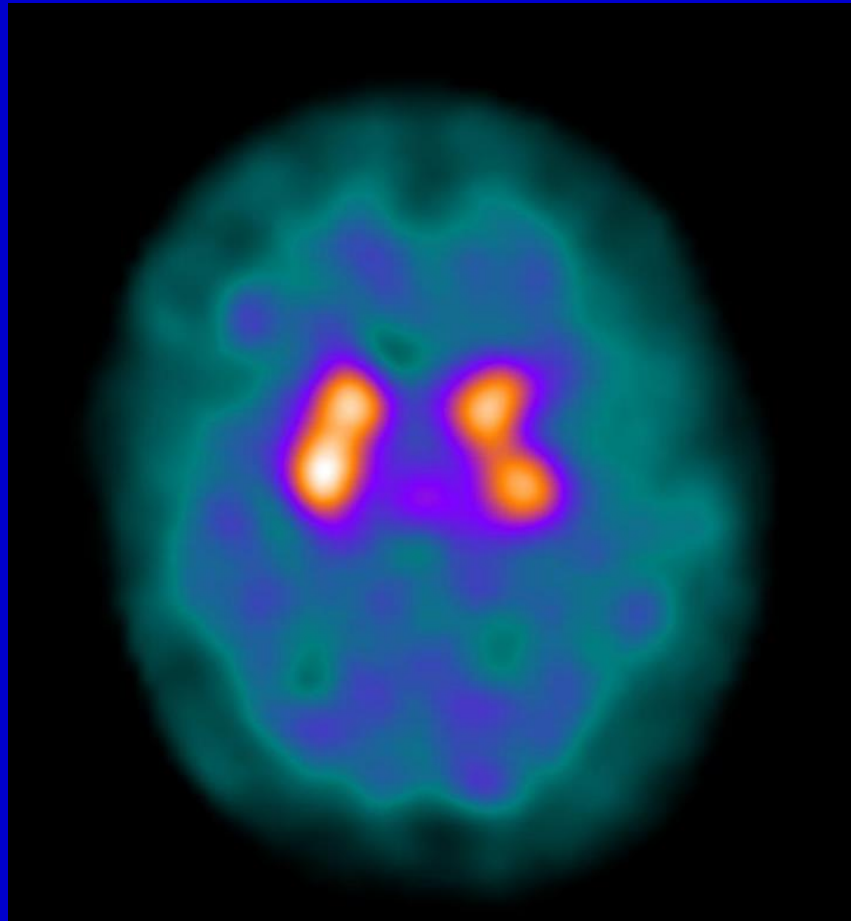
SPECT σπινθηρογράφημα βασικών γαγγλίων με ^{123}I -ioflupane (DaTSCAN): φυσιολογική μελέτη.

SPECT σπινθηρογράφημα βασικών γαγγλίων με ^{123}I -ioflupane (DaTSCAN) σε ασθενή με ιδιοπαθή νόσο Parkinson: παρατηρείται ασυμμετρία προσλήψεως του ραδιοφαρμάκου στο ραβδωτό σώμα, με μειωμένη καθήλωση στο κέλυφος του φακοειδούς πυρήνα, ιδίως δεξιά.

SPECT σπινθηρογράφημα βασικών γαγγλίων με ^{123}I -ioflupane (DaTSCAN) σε ασθενή με παρκινσονισμό προχωρημένου σταδίου: μειωμένη καθήλωση στο κέλυφος του φακοειδούς πυρήνα αμφοτερόπλευρα, καθώς και ηπίως μειωμένη καθήλωση και στους κερκοφόρους πυρήνες και αύξηση της μη-ειδικής ακτινοβολίας του υποστρώματος (background) λόγω αυξημένης μη ειδικής σύνδεσης του ραδιοφαρμάκου.

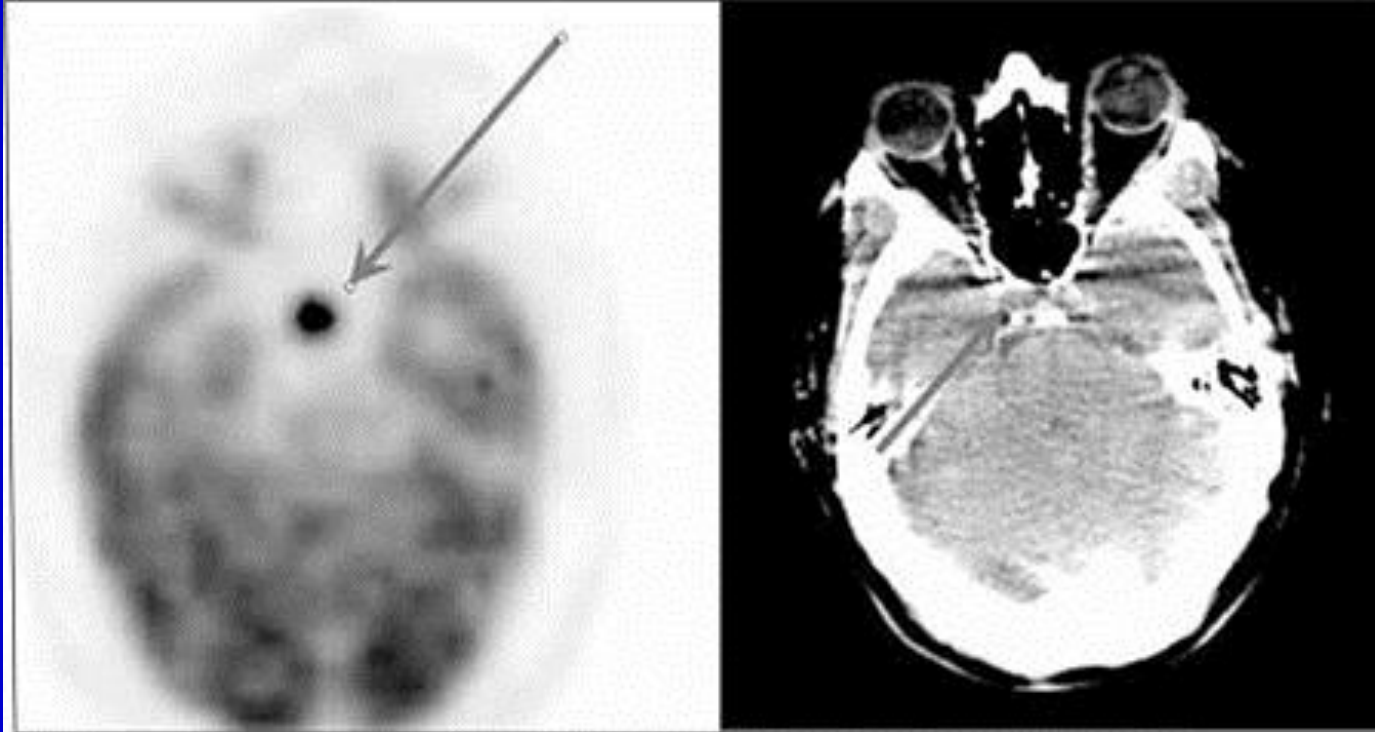
SPECT σπινθηρογράφημα βασικών γαγγλίων με ^{123}I -ioflupane (DaTSCAN) σε ασθενή με αγγειακό παρκινσονισμό: παρατηρούνται περιοχές μειωμένης καθήλωσης του ραδιοφαρμάκου αντίστοιχα προς τα ισχαιμικά έμφρακτα.

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΕ PET-camera

- Σπινθηρογράφημα εγκεφαλικής αιματικής ροής – εγκεφαλικού όγκου αίματος.
- Σπινθηρογραφική απεικόνιση νευροϋποδοχέων
- Όγκοι.

ΑΔΕΝΩΜΑ ΥΠΟΦΥΣΗΣ

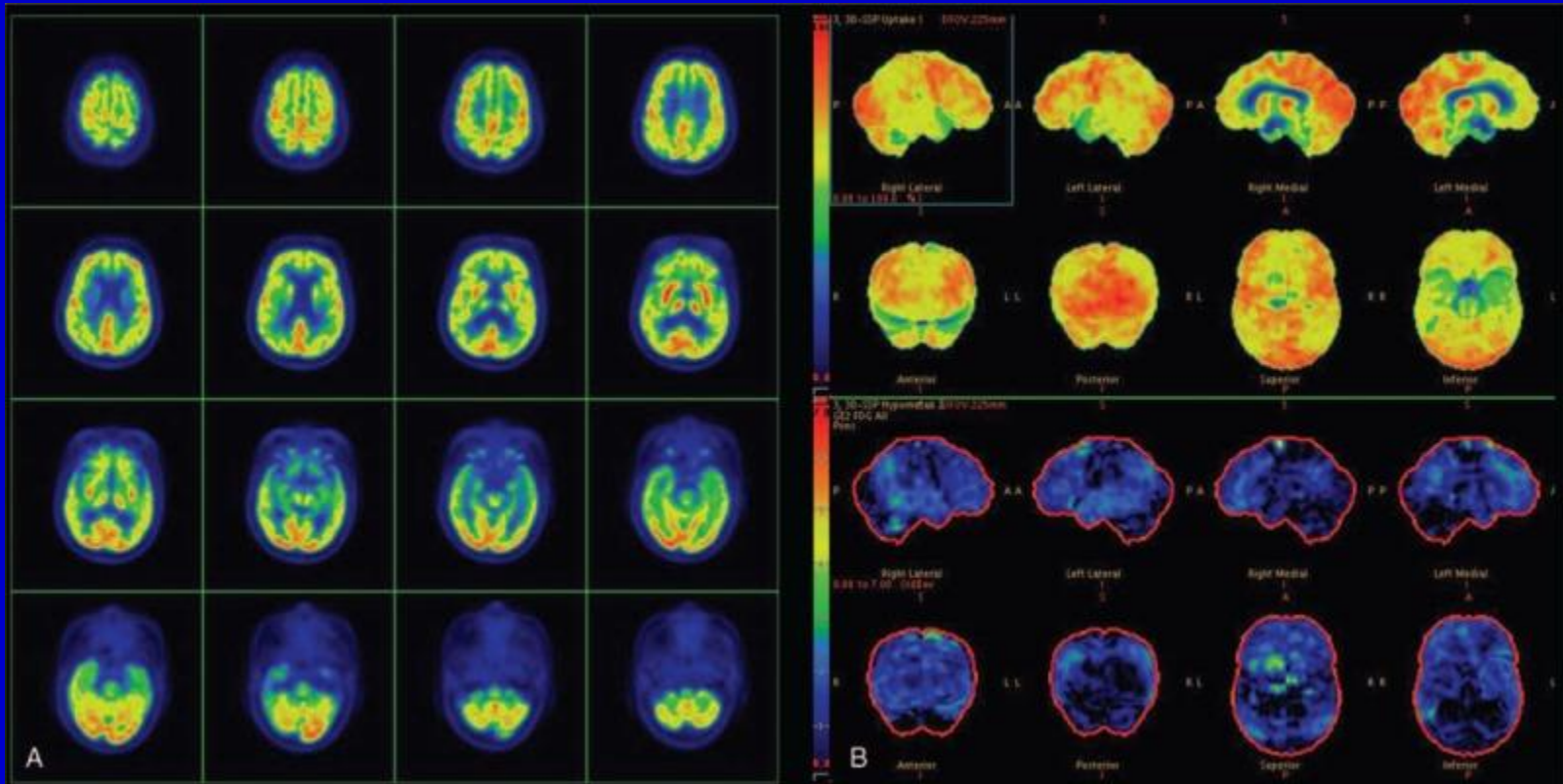
Source:

Karapolat I, et al.

Clinically Occult Pituitary Adenoma Can Appear as a Hypermetabolic Lesion on Whole Body FDG PET Imaging in a Patient with Lymphoma.

Mol Imaging Radionucl Ther. 2013 Apr; 22(1): 18–20.

ΝΟΣΟΣ ALZHEIMER

Source:

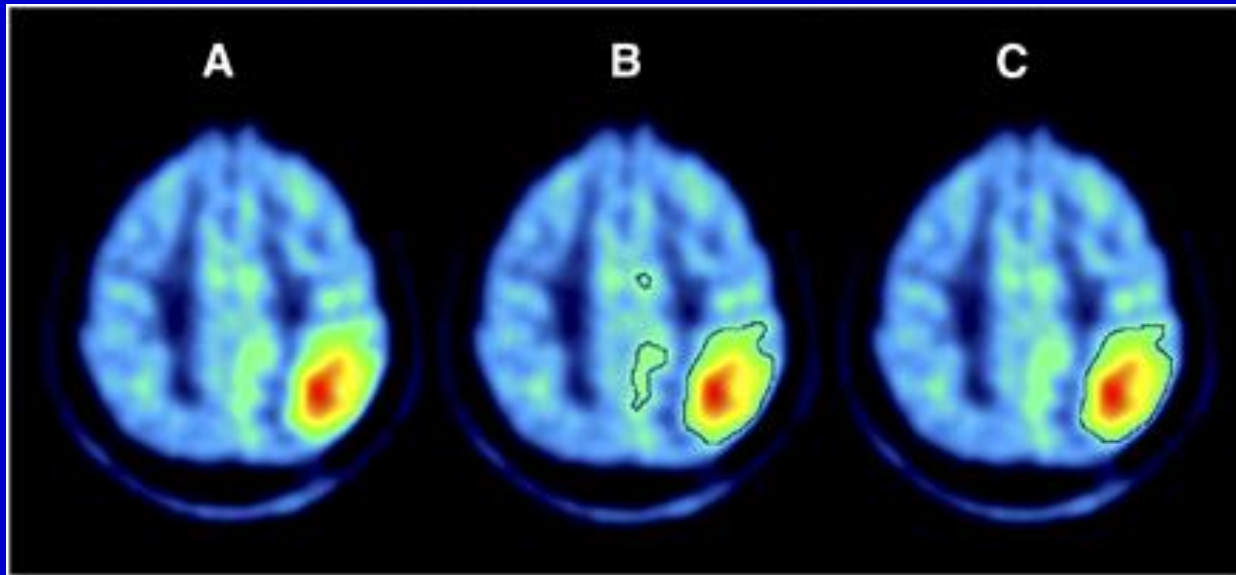
Kin J, et al.

Usefulness of 3-dimensional stereotactic surface projection FDG PET images for the diagnosis of dementia.

Medicine (Baltimore). 2016;95(49):e5622.

CC BY-ND 4.0

ΟΓΚΟΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

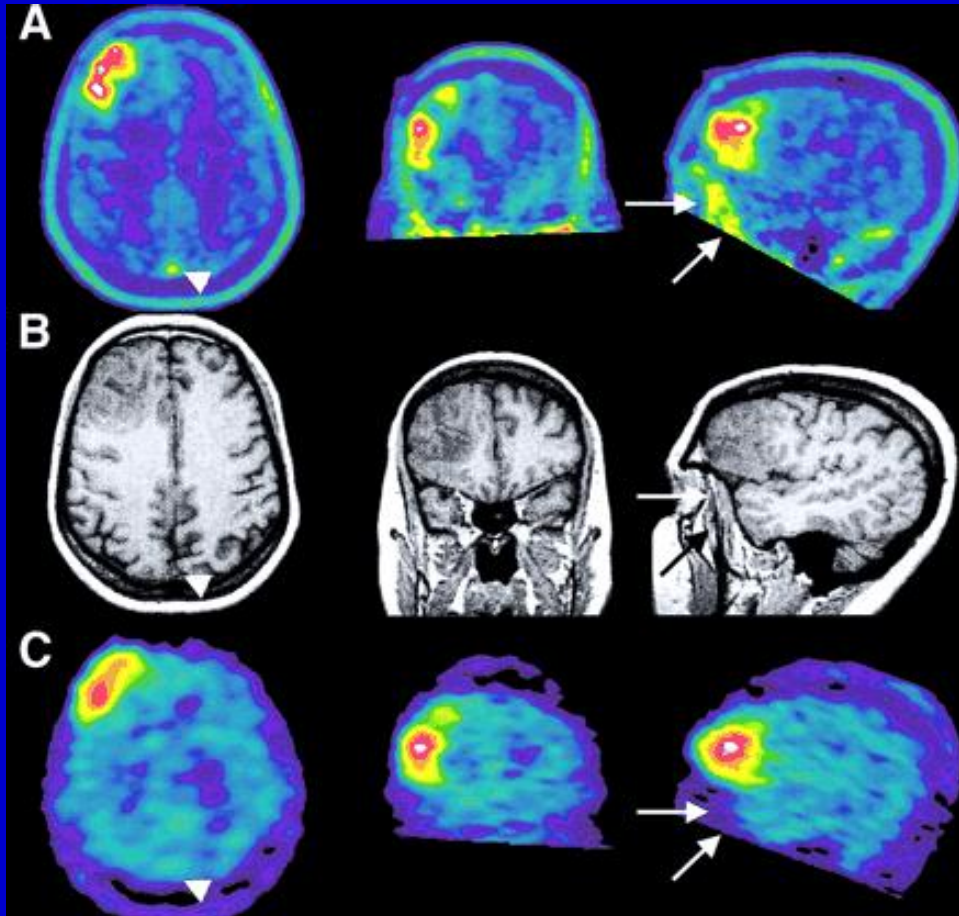
Source:

Prieto E, et al.

Voxel-Based Analysis of Dual-Time-Point 18F-FDG PET Images for Brain Tumor Identification and Delineation.

J Nucl Med 2011; 52(6):865-872.

ΚΑΚΟΗΘΕΣ ΟΛΙΓΟΔΕΝΔΡΟΓΛΙΩΜΑ

(A) 18F-FET PET

(B) Μαγνητική Τομογραφία

(C) 123I-IMT SPECT

Source:

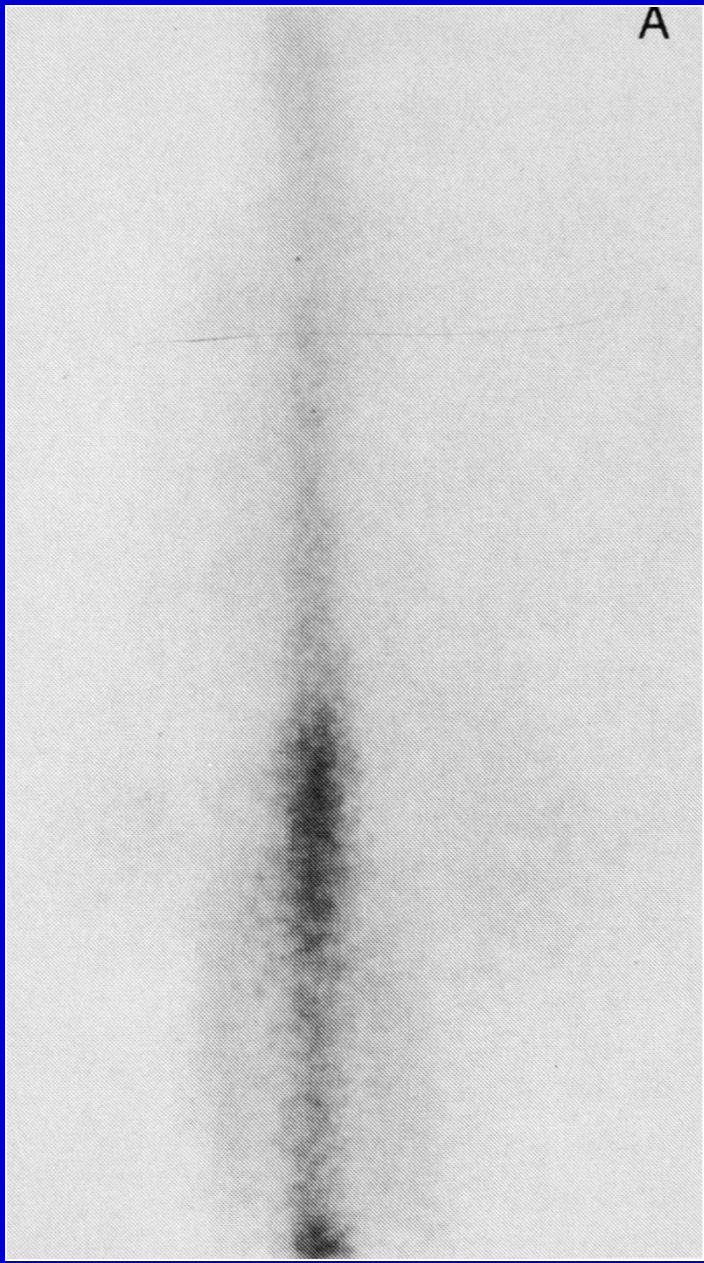
Pauleit D, et al.

Comparison of O-(2-18F-Fluoroethyl)-L-Tyrosine PET and 3-123I-Iodo- α -Methyl-L-Tyrosine SPECT in Brain Tumors.
J Nucl Med 2004 ;45(3):374-381.

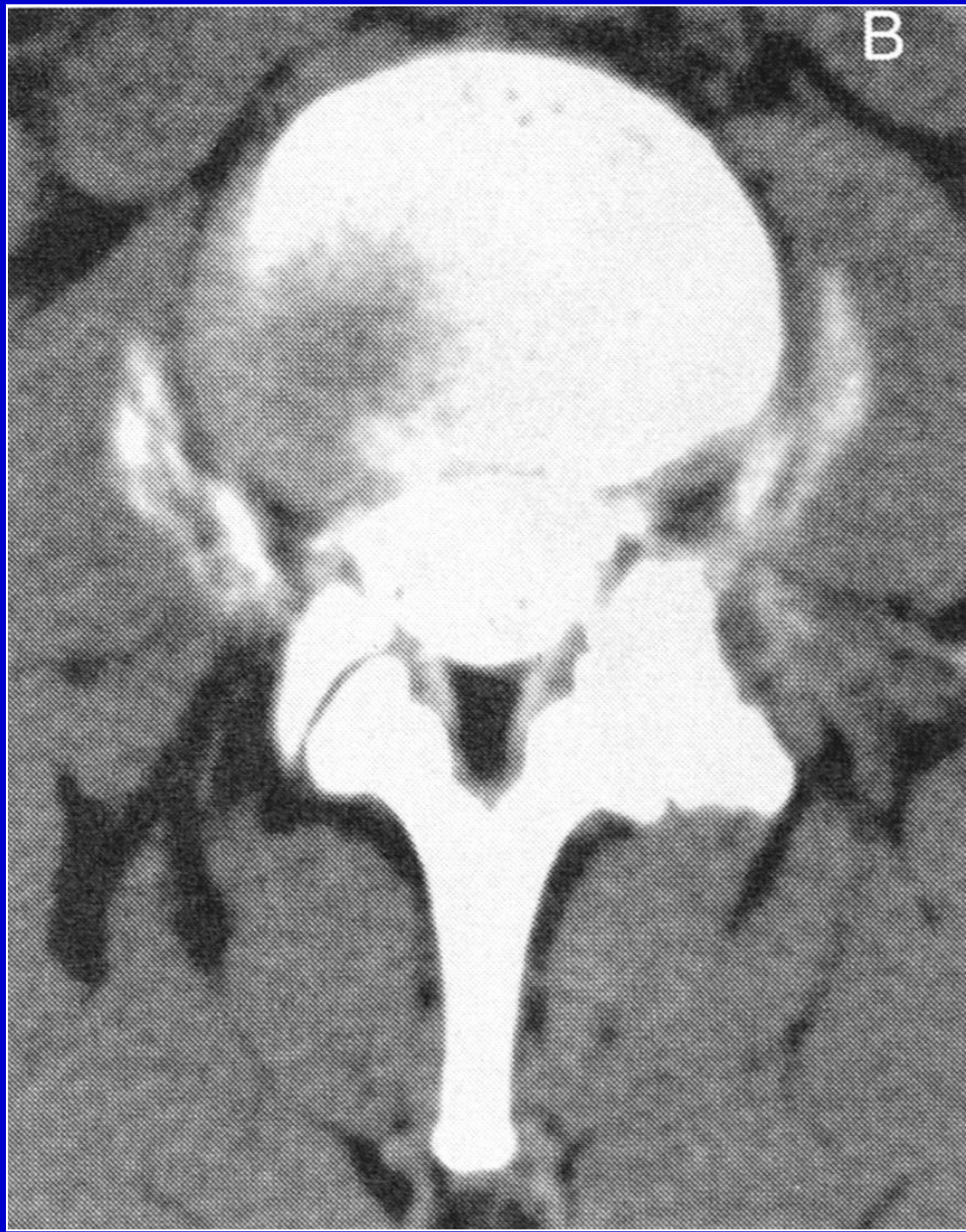
ΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ Ε.Υ.

- Χρησιμοποιείται το ^{99m}Tc -DTPA ή το ^{111}In -DTPA (18-37 MBq).
- Χορήγηση με οσφυονωτιαία παρακέντηση ή στην παρεγκεφαλονωτιαία δεξαμενή (διερεύνηση υδροκέφαλου).
- Χορήγηση στην περιοχή της παροχέτευσης ή στις κοιλίες (έλεγχος παροχέτευσης του Ε.Υ. – λειτουργία βαλβίδας).
- Έλεγχος διαφυγής Ε.Υ. μετά από τραυματισμό ή χειρουργική επέμβαση.

A

B

ΔΑΚΡΥΟΣΠΙΝΘΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ

- Διερεύνηση κωλύματος στο δακρυϊκό σύστημα.
- Ενστάλλαξη σταγόνας διαλύματος ^{99m}Tc -pertechnetate (3-4MBq).
- Απεικονίζεται η δίοδος από το ρινοδακρυϊκό πόρο.
- Φυσιολογικά συμμετρική – ταυτόχρονη δίοδος του ραδιοφαρμάκου στο δεξιό και αριστερό ρινοδακρυϊκό πόρο.
- Σε απόφραξη καθυστερεί (μερική απόφραξη) ή διακόπτεται (πλήρης απόφραξη) η δίοδος του ραδιοφαρμάκου.

